

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., po jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se za 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Upravnistvo „Slov. Naroda“.

Na Kranjskem se stori premalo za povzdigo kmetijstva.

Kdo si upa kaj takega trditi? Kdo je tisti, ki ne vidi, koliko se je kranjska kmetijska družba že za kmetijstvo potrudila? Kdo ne ve, da ima kranjska kmetijska družba zdaj v kmetijstvu izurjenega tajnika, ki je ob enem potovalni učitelj? Kdo ne opazuje, da kranjska kmetijska družba izdaja celó svoje glasilo?! Vse to je res in v tej zadevi bi si ne upal trditi, da se premalo zgodi. S temi vrsticami bi jaz rad samo to dokazal, da se na Kranjskem, kakor v obče po vsem Slovenskem, s persom in s tiskano besedo že prav veliko stori za kmetijstvo. Le pogledjmo, koliko imamo časopisov, ki se izključljivo s kmetijstvom pečajo n. pr. Ljubljanski „Kmetovalec“, Goriški „Gospodarski list“, Graški „Štajerski gospodar“; večinoma pa obravnavajo kmetijske zadeve „Novice“, „Slov. gospodar“ in „Mir“, mnogo se pečajo s kmetijstvom naši politični listi in celó listi druge stroke posežejo v čas v kmetijske nauke, zlasti storé to šolski listi.

Kaj ne, to je vse hvalevredno, da skrbé naši listi tako z veseljem za kmeta in kmetijstvo. Res je, ali to pa ni veselo, da ti listi tako malo v roko pridejo kmetom. Vsaj kmetje na Kranjskem (na Štajerskem je izjema, morebiti tudi na Goriškem) časopisov naših malo beró. Vsi listi, ki na Kranjskem izhajajo so predragi za našega priprostega, večinoma revnega kmeta. „Novice“ so bile namenjene že začetkoma največ kmetom, ali dozdeva se mi, da štejejo mej kranjskimi kmeti kaj malo naročnikov. Po „Kmetovalcu“ bi ložje zdaj segli naši ljudje, a tudi ta list je za nje — predrag. Vsaj stane drobní listič cela 2 gld.

Listov kmetijskih torej naš kmet ne bere, od kod naj se nauči boljšega kmetovanja?! Z živo besedo in z dejanskimi poskušnjami bi se moralo na Kranjskem več storiti. Le pogledjmo na Štajersko, kako je ondi vse živahnejše! Kako pogostoma beremo ondi o shodih kmetijskih podružnic, o kmetijskih razstavah, o konjskih dirkah itd. Le pogledjmo, kako na Štajerskem kmetijski strokovnjaki potujejo od kraja do kraja in pri shodih kmetijskih podružnic razlagajo z glasno, živo besedo kmetijske nauke, zdaj govori tu tajnik kmetijske družbe, zdaj tam ravnatelj vinorejske šole, pa zopet umni živinozdravnik itd. Taki govori obudé kmetijske podružnice, ki neso na Štajerskem tako zaspane, kakor na Kranjskem, kjer nekatere leta in leta nimajo zbora. Ali ni to smešno, da je na Kranjskem kmetijska družba, pri kateri menda nobenega kmeta ni, marveč sami duhovniki, graščaki, oskrbniki, učitelji. Ne bi rekli, ako bi Kranjci ne imeli sposobnih, v kmetijstvu izurjenih mož! Vsaj imamo zdaj tudi potovalnega učitelja! Zakaj bi tak mož vsak teden jedenkrat ne govoril! Ali nimamo na Slapu druge izvrstne moči, ki zna tako razložno in mikavno govoriti. Ali ne bi kranjska kmetijska družba v sporazumljenji z deželnim odborom preskrbela, da bi tak mož vsaj po Vipavskem in Notranjskem hodil od kraja do kraja in s svojo gladko besedo naše ukaželjne ljudi poučeval. Zakaj bi šolske gosposke ne mignile vrlemu ljudskemu učitelju, kakeršen je n. pr. g. R. na P., da bi kaj jednacega v svojem okrožji storil. Vsaj take vrste domoljubi ne bodo zahtevali Bog ve kakošne odškodnine za svoj trud; zadovoljni bodo, da

se jim le dejanski stroški povrnejo. Naj bi mero-dajni krogi na ta ali na oni način preskerbeli, da se za pouk z živo besedo več stori za naše kmetijstvo, nego se je do sedaj storilo. Vsaj sama mrtva črka dosti ne izda, čeravno veliko truda stane predno se jo na tiskani papir spravi. Krški.

Za zboljšanje delavskega stanja.

(Dalje.)

B. Za pomočne delavce v fabriških obrtovanjih.

§. 96.: „V fabriških obrtovanjih delovska doba, neuštevši delovskih stank, za obrtne pomočne delavce ne sme več iznašati kakor največ najmanj 24 ur v štiriindvajsetih urah.“

„Vender pa more trgovski minister, sporazumevši se z noštranim ministrom in zaslišavši trgovske in obrtne zbornice, ozaameniti tiste obrtne razrede naredbinim potoir, katerim je z ozirom na pismeno potrjene posebne njih potrebe podeliti jednournega podaljška vsakdanje delavske dobe, in v zapisek le-teh je pregledati na vsaka tri leta.“

„Razun tega more trgovski minister, sporazumevši se z notranjim ministrom, pri tistih razredih podjetij obrtnih, za katero je nepretrgano obrtovanje dovoljeno v zmislu §§. 75, odstavek 3, in 96 b, odstavek 4, primerno uravnati delovsko dobo, da se tako omogoči povratna potrebna vrstva.“

„Če prirodni dogodki ali nezgode pretrgajo pravilno vršilo, ali če se je pokazala potreba, pomnožiti delo, to more obrtno oblastvo na prvi stopinji posameznim obrtnim podjetjem dovoliti časno podaljšanje delavske dobe, toda najdelj za tri tedne; preko te dobe pristoji tako dovoljenj e političnemu deželnemu oblastvu.“

„Podaljšanje delovske dobe more se v posebni sili in najdelj za tri dni v meseci dovoliti od obrtnega oblastva na prvi stopinji zgolj proti prijavi.“

„Za dela, ki se jih izvršiti mora pred lastito fabrikacijo ali za fabrikacijo (kurjenje kotla, razsvetljenje, čiščenje), gorenja določila ne veljajo, ako teh del ne opravljajo mladosni pomočni delavci.“

„Preko ure je posebno plačevati.“

LISTEK.

Listi iz tujine.

XXVIII.

Reggio-Calabria 15. aprila 1884.

Dragi prijatelj! Predno zapustim Messino in z njo staro Sicanijo, kraljico otokov sredozemskega morja, o katerej je že stari Homer popeval, imenujoč jo slavno deželo solnca, odločil sem se pogledati si vsaj v naglici nasprotno stran slavnega Fretum Siculum in v ta namen potegnil me je brzi mali parobrodčič v pičlej uri vožnje v Calabrijo, v glavno mesto Reggio. Prav prijetna je ta vožnja posebno zjutraj, ko solnce obseva, prihajajoče iz Calabriških gor, deloma še snegom kritih, nasprotno siciljansko stran; malo pred uhodom v Reggio pa se prikaže v daljavi mogočni velikan Etna, katerega se od tu prav lepo in različno vidi, kakor nesem pričakoval.

Mesto samo ob sebi nema posebnih znamenitosti in je kot glavno središče dosti obširne in rodovitne provincije primerno malo, kajti z okolico vred ne šteje več nego 35.000 prebivalcev. Trgovina ni

posebno živahna, ker mestu manjka dobre luke in le malo večjih parobrodov in ladij ustavlja se tu, da izvažajo bogate pridelke iz rodovitne, a zdi se mi malo zanemarjene pokrajine. Prebivalci so lepe visoke rasti, elastične*) in gibčne hoje in se zelo razlikujejo od Sicilijanov, ki so večidel vsaj v Messinske okolici — male rasti in bolj čokaste postave, a zato pa nič manj gorke in iskrene krvi, kar se pogostoma pokazali, braneči čast rodne zemlje. Kdo ne pozna iz zgodovine slavnih „sicilijanskih večernic“, prouzročenih po predrznej in nesramnej silovitosti francoskih gospodarjev Sicilije? Veliki ponedeljek l. 1282., ko se je v Palermi popoldne ljudstvo shajalo k večernicam, vskipel je dolgo nabrani srd do vrhunca in nesramno dejanje pojedinca prouzročilo je smrt tisočem in tisočem francoskih prebivalcev. Iz Palerme razširil se je ko blisk klic po vsej deželi: Smrt Francozom! in kakor snopi padali so pod nožmi razjarjenega ljudstva. Samo v Messini palo je nad 12.000 Francozov. Grozno maščevanje zatiranega ljudstva!

Pa vrtniva se nazaj v Reggio, o katerem naj povem še jedno ali drugo, ker veliko ni pripovedo-

*) čeravno neso deželni poslanci — kranjski, naj-novejše fačone.

vati. Mesto ima, kakor je že iz rečenega razvidno, prijetno lego in lepo rodovitno okolico. Tu konča železnica, ki prihaja iz gornje Italije in katera se nadaljuje iz Messine naprej po vsej Siciliji. Jako praktično uvedena je zveza čez morsko ožino, kajti iz glavne postaje Reggio gre železnica naprej tik do luke, kjer se ustavlja mali poštni parobrod, tako da se kar naravnost prestopi iz vagona na parobrod in ravno tako zopet v Messini iz parobroda na kolodvor in v vagon, in se ima mnogo manj neprilik in nadležnostij, kakor če se je n. pr. treba na Dunaji preseliti iz jednega kolodvora na drugega. Razen glavnega „corso“, velike cerkve in nekaterih monumentov nesem opazil posebnih znamenitostij, ki bi bile popisovanja vredne. Tudi Reggio trpel je večkrat od potresov, posebno l. 1783 in zadnjikrat hudo l. 1811, jedno samo leto potem, ko so ga Angleži bombardovali l. 1810. S tem bil bi povedal do malega, kar je zanimivega o Reggio, pristavim naj le še, da prav blizu nahaja se znani Aspromonte, kjer je Garibaldi s svojimi prostovoljci proti Cavourjevi volji prodirajoč proti notranjemu dolenje Italije bil ranjen in ujet od italijanske kraljevske vojske pod poveljništvom generala Pa'avicinija v 29. dan avgusta 1862. l.

V tem paragrafu je tedaj tudi za Avstrijo ko-
nečno pripoznan takozvani normalni delavski
dan. Pomenljiva nam je ta istina že v tem po-
gledu, ker je naša država pred vsemi drugimi drža-
vami na kopnem evropskem ozemlju prva za Švico
storila nekako v zmislu socialističnih načel ta korak
v resnično izboljšanje delavskega stanja. Določilo,
katero ustanovlja dnevni maksimum delavskih ur, je
jedro te dni obravnavane obrtno-zakonite novščine,
a tudi nje najbolj občutna in napadana stran. Ne-
premišljenemu ali pa posilnemu trošenju telesne
moči delavčeve postaviti se ima tu prepotrebni jez!
Omejitev dnevnega dela ima varovati, da prevred
ne usabne vir življenja delavcu in njega družini, da
delavec pred časom ne postane suho drevo, na-
rodno-gospodarski proletarec, milovanja vreden zlo-
čin človeške družbe, katera se tudi sramovati in
— bati mora svoje pregrehe! Obrtni odsek v svoji
hvalevredni obrazložitvi k temu nasvetu sam obstaja,
da je državi potreba in dolžnost, preskrbeti varstvo
delavski moči, da se je brezvestno in lehkomišelnost
ne trati, oziroma izsesavati ne pusti. To izpoznanje
prišlo je že do zmage v vseh kulturnih državah; ali
večinom vzelo je v resnično zavetje le mladostne
delavce in ženske po tovarnah, odraslim pustila se
je svoboda, gospodariti po svoji in po podjetnika
volji s svojimi močmi. Častne izime in lepe vzgled
so kazale in kažejo Angleška, Švica in Ameriška
Unija. V Angliji, v prvem kraljestvu obrtnosti, od-
merjenih je tvorničnemu delu 9 ur 25 minut na
dan, 56 ur 30 minut na teden in 84 dela prostih
dnij v letu. Švice zvezni zakoni določujejo delavsko
dobo na 11 ur in ob sobotah na 10 ur na dan, te-
daj 65 ur na teden in 60 dnij v letu brez tvor-
niškega dela, podjedno pa še prepovedujejo po noči
delati ženskam in mladini pod osemnajstim letom.
Severno-ameriška Unija in nje posamezne države
imajo osemurno delo na dan po državnih tvorščih.
Tem na vse strani pravičnim uredbam v rečenih
državah pridružil se je te dni sklep našega drža-
vnega zbora, da ima za avstrijske v državnem sovetu
zastopane dežele in kraljestva doba fabriškega dela
iznašati 11 ur na dan, 66 ur na teden ter pre-
trgna biti z 52 pogojno prostimi dnevi v letu. Na
pristojnem mestu se je že bilo predlagalo in želja
delavcev, izjavljena vzlasti na zadnjem shodu de-
lavskem v Brnu, teži tudi za tem, da bi se naj-
večjino dnevnega dela skrcilo še za jedno uro; v
delavskih krogih se tudi pričakuje, da bode go-
spodarska zbornica v resnici na pravilni delavski dan
določila le 10 ur. Ali že nad najednostavno pravilno
dobo zbirala se je v veliko-obrtnih lakomnih krogih
velika nevihta in ni se brez razloga pričakovalo, da
postrežljivi prijatelji veliki obrtnosti na levi izlijejo
to oblačno gibanje tudi v parlamentu na bistveno
določbo obrtne predloge! Ali stvar se je v debati
razjasnila čudovito mirnim potom, brez govorniškega
groma in treska! Levica je ta pot uvidela, da se
tudi njej ne da plavati proti toku današnjega časa,
in hitela nas je zagotavljati, da tudi ona ne sovraži
maksimalnega delovnika. Se ve da bi zatajevanje
bilo preveliko, da ne bi levičarski govorniki v ime
svojih obrtnih klientov tudi ta pot ponavljali svo-
jega refrēna, češ novščina bode obrtnosti avstrijske
vezala roke in naša obrtnost ne bode mogla doha-
jati obrtnosti sosednih! Tudi nemški liberalizem je

spuščal svoje zlate pene, češ, zakonodavstvo se tu
utika v privatne razmere, katere bi si svobodno
uravnati imela sama, podjetnik in delavec! Lehak
je bil odboj teh straši: saj občna korist sploh za-
hteva od posameznega, da tu ali tam odneha od
svoje svobode, saj izpočite roke storijo več in bolj-
šega, saj imenovane države delo še bolj omejujejo,
nego-li nasvetovana osnova, in saj se proti drugi
konkurenciji zavarovati da z zaščitno carino! In
vender videti je, državno-zborniška desnica dala je
levici toliko izim in na tak način utihotapiti v do-
brotvorno to postavu, da se je bati: za samimi
izimami bode določba o pravilni delavski dobi hiral
in umirala! Brnski poslanec Chlumecky je, pravi
„liberalec“, zaupnice in oblasti metal vladi, oziroma
trgovinskemu ministru, kateremu pa je gorak kakor
vladi, v naročaj, nasvetoval je za §. 96-ga drugo
odstavko in nadalje vladne oblasti, katere prvo, to
važno odstavko blizu od vremena in njegove izpre-
menljivosti zavisno storé! Izredno veliko izročilo se
je v tej določbi resni volji vsakočasne vlade in
vestnosti njenih organov. In ker imamo v avstrijskih
naših zakonih veliko zakladov, veliko hvalevrednih
načel, katerih pa zmirom in vsi, na pr. mi Slovenci
ne uživamo, zato je naša nezaupnost opravičena, s
katero pričakujemo vladnih naredeb in pojavov iz
oblasti, ki so jej dane bile v tej določbi. Ali navzlic
temu kukavičnemu jajcu, leženemu od „liberalne“
levice in če tudi nam v Avstriji to določilo delovske
pravilne dobe, večidel prepisuje navado v postavu,
vender socialno-politični ukrep naših zakonodavcev
gre prištevati k srečnim činom v zgodovini naših
postav, zlasti, ako bode opravičeno upanje, da sklep
še boljši izide iz gospodske naše zbornice!

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 30. maja.

V sredo je gospodska zbornica **državnega zbora** imela poslednjo sejo in volila je v dele-
gacijo.

Po posredovanju **gališkega** deželnega šol-
skega sveta je ministerstvo zaukazalo Levovski
mestnej občini ustanoviti rusinsko šolo v smislu od-
ločitve državnega sodišča. Proti temu ukazu se je
pa pritožil šolski referent mestnega magistrata, in
če bi ta pritožba ne pomagala, se hoče pa tožba
uložiti na državno sodišče zaradi prelomljenja gali-
škega šolskega zakona, po katerem ima občina, ki
vzdržuje šolo, pravico določevati učni jezik. Tako ta
stvar pride v novič pred državno sodišče. Mi mo-
ramo le obžalovati tako postopanje Poljakov proti
slovanskim Rusinom, ker mejsebojni spori slovan-
ske stvari nikakor ne morejo biti v prid.

Vnanje države.

„Invalid“ organ **ruskega** vojnega minister-
stva prinaša nek začasni reglement o avansovanju
podpolkovnikov v polkovnike. Polkovnikom se ne
bode smel nikdo imenovati, ako ne bode nobeno
mesto izpraznjeno, sicer pa samo taki, ki so že naj-
manj petnajst let častniki, 4 leta podpolkovniki in
neso še čez 55 let stari. Izvzeti so samo z osobno
hrabrostjo odlikajoči se, in zaslužni podpolkovniki, ki
stopijo v pokoj. Kdor v civilnej službi doseže čin
polkovnika, ne bode mogel prestopiti v vojaško
službo, pa tudi ne postati general, ko pojde v pokoj.
Čin generala se bode dajal samo za neprestano ne-
omadeževano službo v vojski.

peža, lepo veliko gledališče Vittorio Emanuele,
mestna hiša in že omenjeni mali, a jako okusno
uravnani mestni vrt, kjer je celo zimo po dvakrat
na teden svirala jako dobra mestna godba.

Znameniti so cerkveni obredi, posebno procesi-
sije „del bambino“ o Božiči, procesija sv. Jožefa, ka-
terege štatue nosijo v slavnem sprevodu po vsem
mestu in procesija na Veliki petek zjutraj in zve-
čer, ko nosijo takozvane „barelle“ (pare z zveličar-
jevo mrtvilo) v fantastičnem spremstvu po mestu,
zato pa potem veliko soboto ni navadne procesije
„ustajenja“, kakor pri nas. Na svet večer in zadnji
dan leta spuščajo sredi mesta po ulicah rakete v
zrak, in ob polnnoči čuje se zvonjenje iz vseh v luki
ukrcanih brodov, kar vse skupaj učinkuje nenavadno
na človeka, nevajenega tacihi prizorov.

Za danes naj končam. Prihodnje pismo dobiš
iz Neapola, kjer se hočem baviti več dnij, kajti
tri reči posebno dražijo mi domišljijo, te so: **Ve-
suv, Pompei in Casamicciola**. Snovi k pi-
sanju bode tedaj obilo.

Bodi mi zdrav ti in vsi drugi prijatelji!

Tvoj stari

Josip Nolli.

Bolgarska vlada je naznanila švicarskemu
zveznemu svetu, da pristopi k Genfski pogodbi o
ravnani z ranjenimi v vojski.

Najvažnejše je, kar je v načrtu Ferryjevem o
reviziji **francoske** ustave, da se bode 8. član,
ki govori o reviziji ustave tako premenil, da se pod
revizijo ustave ne sme razumevati spremene repub-
likanske državne oblike. Tako bo sedaj zagotovljeno,
da se republika na Francoskem ne bo mogla po
ustavnem potu odpraviti, temveč le z revolucijo.
Tako bode monarhistom zabranjeno agitovati za mo-
narhijo, ako ne bodo hoteli veljati za rovarje in kot
taki biti kaznovani. Tako bode večja stalnost v
francoskem državnem življenju dosežena. Do zdaj je
francoski senat mnogokrat oviral uspešno delovanje
zbornice. Zato se bode pa z revizijo omejila moč se-
nata. Tako ne bode več smel senat povikšati ali
zmanjšati kreditov, ki jih je dovolila zbornica, tako
bode zbornica povsod imela poslednjo besedo. Do-
smrtni senatorji se bodo nadomestili z desetletniki.
Te bosti tako dolgo, da izmrjejo vsi sedanji do-
smrtni senatorji, pri vsakej nadomestilnej volitvi vo-
lili obe zbornici vkupé, potem pa jih bode volil se-
nat sam izmed sebe. Sedanji triletni senatorji se
bodo pa volili, kakor doslej, samo da se bodo po-
množili v razmerji z občinskimi svetniki. Ker revi-
zija zagotavlja nedotakljivost republikanske oblike,
je upati, da se jej tudi radikali ne bodo preveč
protivili, da si tudi jih v oči bode, da ne bode od-
pravljen senat. — Senat se sedaj bavi s postavu o
ločitvi zakonov, in jo bode najbrž zelo spremenil,
ali pa popolnem zavrgel. Zbornica je pa v torek
vsprejela 1. član in 2. član zakona o novačenju, ki
določujeta da se vojaška dolžnost raztezuje na vse
Francoze od 20 do 40 leta brez izjeme. Vsi pred-
logi, da bi se dovolile kake dispencije, so se za-
vrgli. Včeraj je pa zbornica nadaljevala posveto-
vanje o tem zakonu in volila komisijo 22 članov
za pretresovanje predloge o reviziji ustave.

Kristijanski poslanci v **kretskem** narodnem
sobranju predlagali so, da se dovoli 3000 funtov za
urejenje vaktfskega vprašanja (vprašanja o cerkve-
nem premoženju,) katera vsota naj se jednako raz-
deli mej kristijansko in mahomedansko duhovščino,
ter naj se vakufski davek plačuje pri krajnej bla-
gajnici. Turški deputati bodo uložili protest, če se
ta predlog vsprejme, v katerem bodo izjavili, da se
bode izselilo vse mahomedansko prebivalstvo.

V torek je angleški ministerski predsednik
Gladstone v spodnji zbornici se izjavil, da se bode
konferenca bavila samo z **egiptovskimi finan-**
cami, ko bi se pa pozneje s Francijo ali kako
drugo državo drugače sporazumelo, bode on že pred
shodom konference naznanil parlamentu. Na privile-
gije in pravice Anglije se bode vedno oziralo. Kdaj
da se snide konference, tega ne more povedati. — Po-
dobno pojasnenje dal je Granville v zgornji zbor-
nici. Turčija je neki privolila v konferenco, samo s
tem pogojem, da se na konferenci ne bode nič go-
vorilo o angleški aneksiji ali protektoratu. Nadalje
je turški sultan vsprejel angleški predlog, da Tur-
čija pošlje 12.000 do 15.000 mož v Sudan, ki se bodo
skupaj z angleškimi vojniki pod poveljstvom angleških
generalov vojevali. Po dogovoru bodo angleške in
turške čete ob enem ostavile Sudan in Egipt, ko
se naredi mir.

Dopisi.

Iz Postojne 27. maja. [Izv. dop.] Bralec,
si li že videl podzemelske prostore razsvetljene z
električno lučjo? Si videl podzemeljska čuda in kra-
sote v dnevnej svetlobi? — Ne? — Tedaj pa po-
potno torbico v levo in palico ali pa solčnik v
desnico, in prihi ti Binkoštni ponedeljek v Postojno,
in glej, občuduj in strmi. — Zagotovim ti, da ti ne
bode žal za novce, ki jih bodeš potrosil.

Pobožen čut te bode obšel, ko bodeš ustopil
v veličastni „dom“, — ko bodeš videl skoro vsak
kot tega velikankega prostora, — ko bodeš gledal
— kar prej pri brlečih lučicah ni bilo mogoče, —
nad seboj temni, s kapniki obsejani obok, pod se-
boj čez šumečo Pivko držeči most, na desni in levi
pa strmo, v zrak kipeče skalovje. — Zamišljen bo-
deš korakal dalje. — Kmalu pa te bode zdramila
na uho doneča muzika, pobožen čut bode izginil in
dal veselemu in radostnemu prostora v tvojem sreci,
korake bodeš pospešil, da tem preje prideš na ple-
sišče, ker od tu prihaja muzika. — In komaj ustopi-
piš na plesišče, že ti uide občudovalni „ah“ iz grla
in nehotè pogledaš nad se, da bi videl one velike
razpokline, skozi katere solnce ta podzemeljski pro-
stor razsvetljuje, — pa mesto razpoklin videš tri
solnce v podobi treh električnih svetilnic, ki spre-
minjajo podzemeljsko noč v dan. — Veselo se bo-
deš nasmehljaj in, če si plesalec, zasukal se bodeš
gotovo predno bodeš nadaljeval svoj pot skozi jamo
čudov in krasote.

Pa stoj! Kaj ti bodem opisoval bliščeče bi-
sere naše jame? Še jedenkrat ponavljam, pridi in
sam glej in občuduj, ne bodeš se kesal.

Vsa čast in slava pa našemu vrlemu in mno-
gozaslužnemu gospodu c. kr. okrajnemu glavarju A.

Ker sem tako brzo končal z Reggio in mi
ostaja še obilo prostora, vrnila se nazaj v Mes-
sino, katero mi je zapustiti te dni, in ti tedaj ho-
čem še povedati kaj o tem prijaznem mestu, kjer
sem prav prijetno preživel letošnjo zimo. O sploš-
nem utisku mesta na obiskovalca govoril sem že v
prvem svojem listu, danes podam ti nekoliko po-
drobnosti. Messina ali Messana je mesto jako
stara, čegar početek sega daleč nazaj pred stari
Rim. Ležeče ravno v sredini Messinske soteske ima
od narave jako dobro ustvarjeno luk, jedno najlep-
ših naravnih luk sveta, katero obiskuje na tisoče
in tisoče ladij in parobrodov na leto. Luka je močno
utrjena in ima tedaj tudi v vojniškem oziru pre-
cejšnjo važnost. Prebivalcev šteje mesto z okolico v
katerej je več selišč, nad 112.000, ulice ima lepe
ravne, čedno tlakane z velikimi kamnitimi ploščami, in
za morsko mesto v južnej Italiji, kjer čednost ni ravno
prva krepost prebivalstva, nenavadno snažne. Po
vojnah, potresih in kugah trpela je Messina v raz-
nih dobah, posebno je potres l. 1783 hudo poško-
doval velik del tedanjega mesta. Razen nekaterih
lepih javnih prostorov šetališč, in monumentov je
znamenita lepa katedrala, cerkev sv. Gregorja pa-

Globočnik-u, ki je omogočil ogledovanje naše jame pri takej svetlobi! — Koliko truda ga je ta razsvetljava stala, koliko časa je potratil, koliko nočij je prebil brez spanja! Lahko rečem, da jama je njegov najljubši otrok, za katerega žrtvuje vse, za katerega skrbi, dela in se trudi noč in dan. — Bog ga ohrani našemu trgu v korist, našej jami pa v slavo še mnogo, mnogo let!

In sedaj naj bi se dala Postojnska jama tujcem v najem, sedaj, ko je upanje, da bode električna razsvetljava privabila še dva-tri-znabit tudi desetkrat več obiskovalcev v Postojino? — Ne, ne! — Slavna vlada ne bode hotela, da bode 36 družin, ki se sedaj samo z zaslužkom pri jami preživé, izgubilo vsakdanji kruh in obračilo, da bode šel de nar iz dežele mesto da ostane v njej, — da se bode prebivalstvo našega trga žalostilo, ko se bode mej tem par podjetnikov v pest smejalo!

In ali je tudi naša jama predmet, ki se za more dati v najem? — Kdo pa more garantovati, — da ti tuji špekulantje ne odbijejo in odnesó najlepših in najkrasnejših biserov naše jame, kakor n. pr. zagrinjalo? — Ali naj bi položili kako kavcijo? — Kako veliko vsoto pa se boče za to odločiti? — Vsako najmanjše poškodovanje kakega lepšega kapnika je nacenljivo. — Ne in ne, to se ne sme zgoditi! — Saj naš lepi trg tako že preveč čuti delovanje tujca, posestnika hotela „Adelsbergerhof“, ki odganja s svojimi neverjetno visokimi računi tujce od nas sebi in trgu v škodo! — Sedaj pa naj bi se mu še dala jama v najem, potem je pa naš trg v teku 10 let, — smelo trdim, — na bobnu, ker po preteku teh 10 let ne bode nobenega tujca sem. — Slavna vlada pa vendar ne bode hotela, da jeden sam, pa še tujec, v teku teh 10 let obogati z dohodki jame, 36 družin pa v ravno tem času pride na beraško palico! — Vse moči hočemo napeti, da se oskrbnitvo jame ne odvzame tako spretnemu in zvedenemu možu, kakor je naš gospod okrajni glavar, in ne da tujcem v roke.

Iz Rateč na Gorenjskem 26. maja. [Izv. dop.] Skoraj človek ne dene lista iz rok, da ne bi bral o kakej nesreči, ki so jo z dinamitom prouzročili hudobni ali lahkomišelní ljudje. Težko pa se kje v kakej vasi toliko in tako lahkomišelnó z dinamitnimi patronami strelja, kakor pri nas, in to prav po nepotrebnem. Poredni pobalini vselej streljajo zvečer z dinamitom, kadar je imendan kake bolj „nobelj Marine“. Od kod in kdo toliko dinamita v vas donaša, ne vem, to pa vem, da se je že več nesreč pripetilo v naši vasi po dinamitnih patronah, in le Bogu se imamo zahvaliti, da nam ti „dynamitovci“ že neso vasi upepelili. Nek fant je prižgal tako dinamitno patrono in vrgel jo na sredo vasi. Patrona eksplodira in v tem hipu bilo je nad 40 šip na oknih bližnjih hiš zdrobljenih. Mlad, 24 let star, jedini sin tukajšnjega posestnika Š. je lansko leto na imendan svoje „Marine“ streljal z dinamitom, in kaj se zgodi? Komaj prižge patrono, ko ta že eksplodira v desnej roki in mu odtrga vseh pet prstov prav pri dlani. Tukajšnji posestnik M. se je hotel na vsak način prepričati, kakšna je patrona na dnu. Zato vzame necega dne dinamitno patrono in dolg žrebelj ter ž njim prične nevarno operacijo, in, ko z žrebljem dregne vanjo, mu v roci eksplodira in precepi palec na dvoje, kakor bi mu hotela reči „nolli me tangere“. Letos v postu na Marijin dan so fantje že pozno zvečer delali s streljanjem dinamita „parado“ županovej dekli „Marini“. Pri tej priliki bi se bila zgodila kmalu velika nesreča. Kakor po navadi pri enakih „paradah“, so bili fantje vsi pijani. Jeden prižge patrono, jo vrže pred prag hiše št. 28, nasproti županove hiše. Udova gospa Weinman, sestra hišne gospodinje, je prišla ravno ta čas domov in komaj je bila še par korakov od praga, ko patrona počí in malo je manjkalo, da je ni raztrgala. Ko je gospa Weinman potem svojo nevoljo izrekla, da župan kaj tacega okolu svoje hiše trpi, se ta za to še zmenil ni. Njegova družina pa se jej je prav nesramno posmehovala.

Vprašam, ali so res naše „Marine“ tako imenitne, da se jim o vsakej priložnosti z dinamitom strelja, da se vse trese. Človek se o takih časih skoraj ne upa čez prag stopiti, v strahu, da zdaj pa zdaj te bode dinamit vrgel v zrak. Vprašam pa tudi tiste, ki jim je v srenji za javni red in mir skrbeti, zakaj oni tako nevarno in prepovedano početje dopuščajo? Župan se ve da ne more veliko opraviti, če on komu kaj reče, ga pa ta prav dobro ozmerja. Tukaj bi morali že žandarji vmes poseči. Kranjska Gora je od Rateč samo jedno uro hoda

oddaljena in tam imajo žandarji postajo. Oni tedaj lahko slišijo strel od tukaj do tja. In ako se jim že toži po noči iti jedno uro daleč gledat, kaj streljanje v Ratečah o nenavadnem času pomenja, naj bi vsaj po dnevi, kadar v Rateče pridejo, poizvedovali po onih porednejših „dynamitovcih“. To bi bila njih dolžnost, vsaj večja, kakor pa ta, da hodijo Rateškega učitelja nadzorovat. Nad tem so vsi Ratečani stud izrazili, in tudi tedanji c. kr. okr. šolski nadzornik g. S. Kéše.

Ker že o učitelji govorim, naj še povem, kakšna je v Ratečah šola. Posebnega šolskega splotja tukaj nemamo. Za šolsko sobo imamo staro farovško klet, katero je g. župnik v ta namen brezplačno prepustil. Ta klet, ali če hočete, šolska soba je zelo majhena v primeri s številom (nad sto) šolskih otrok. Otroci so po klopih natlačeni kakor slanihi v sodu. Soba zelo moči, zrak v njej je, posebno po leti, kužen, zato se ni čuditi, da noben učitelj ne ostane dolgo pri nas, ker se vsak boji, da bi si ne pokvaril zdravja. Sedanji učitelj gosp. Strel je komaj pol leta tukaj in že se je v tej beznici pokvaril zdravje, da že od Velike noči ne more službe opravljati. Kdaj si bodo vendar omislili naši srenjski očetje novo šolo? Srenja ni tako revna, da bi ne mogla nove šole sezidati. To je le neodpustljiva nemarnost in popustljivost županova. Toliko srenjskih „gmajn“ in lesovja iz srenjskih gozdov je že prodal, da bi bili lahko že dve šoli sezidali, pa še jedne nemamo, denarja pa v „ta železni“ tudi menda ni več veliko. Ljudje se za ušesi praskajo, in povprašujejo, kam je denar prišel.

Kako so naši srenjski „maži“ modri, svedoči tudi to le. Tri revne, Rateške družine so se živele s tem, da so v tukajšnji Planici kredó kopale in prodajale na razne kraje. To so poprej ti revčki smeli, ne da bi bili srenji zato kaj plačevali. Ko je pa J. Pintbach župan postal, jim je pa takoj naložil, da morajo vsako leto srenji plačati po 60 gl. najemnine. S tem jim je bil, seveda, zaslužek zelo „pokisan“, pa živeli so se vendar. A to je bilo županu še premalo. Šel je v svoje zagrizenosti do vsega, kar ni „paversko“ (bajtarji in kočarji so pri njem le na pol ljudje), še dalje. Dal je namreč kredó v zakup na več let Ljubljanskemu g. Šifrarju tako, da bi ta plačeval srenji po 53 gl. od vagona, ako jo bode kopal, če je pa ne bode kopal, pa nič, a Ratečanov je pa tudi ne sme nihče kopati. Zdaj si je župan vibal rokave in trkal na prsi, češ, pogledjte „maži“ zdaj sem „uštimal“ pametno, da take še nobeden pred mano. In vsi „maži“ so mu „čast in hvalo“ ploskali za njegovo modrost, kajti mislili so, da bode g. Šifrar vsako leto vsaj 10 vagonov nakopal, kakor jim je to župan ponosno pripovedoval. In srenjski „maž“ „Anža“ je že kar zahteval, da morajo takoj pisati po židarje, da bodo novo šolo zidali za denarje, ki jih jim bode g. Š. za kredó dal Odbornik Lipovec pa je svetoval vendar toliko časa z židarji počakati, da bo g. Šifrer pogodbo spisal. In pri tem je ostalo. G. Š. je pogodbo spisal, „maži“ pa so mej tem časom pri glažu novo šolo zidali in zraven tudi še pogodili, da bodo županu, za njegovo modrost kupili novo peresno držalo in črne tinte, ker ne spodobilo bi se za njega, da bi še za naprej imel za peresno držalo obrezano trsko in pa tinto, kakeršno mu dekla v kuhinji iz saj naredi. Ko je g. Šifrar bil gotov s pogodbo, seveda, nemško, jih vpraša, če znajo vsi nemški? Na to vsi jednoglasno zaupijejo: „Vsi, vsi, mi bi nemški ne umeli, mi, še laški, kadar je treba kaj prodati. Še madjarski, zakriči jeden. Kaj nismo „drajzibekarja“ Madjarjem led prodali, ki neso nič slovenski znali. „Maži“ so po tem vsi nemško pogodbo podpisali, marveč podkrižali, ker pisati izven treh nobeden sr. odbornik ne zna. S to pogodbo pa jim je g. Šifrer le kredó zaprl, da jo sami kopati ne smejo, ker so mu do sedaj ž njo konkurenco delali, on jo pa tudi ne bo kopal, še gledat ni šel, kje je kredó, on je ima pri Kamniku dosti, ki je pa gotovo bliže Ljubljane, ko Rateče. Tako Ratečani sedaj več let ne bodo dobili za kredó nobenega solda, poprejšnjim kopalcem pa so potisnili beraško palico v roke.

Domače stvari.

— (Konfiskacija.) Včerajšnje številko našega lista zaplenilo je c. kr. državno pravdnitvo zaradi uvodnega članka, v katerem se je kritikoval slavnostnega odbora nemškega „Schulverein“-a oklic in postopanje deželne vlade štajerske. Ker za danes ni bilo možno prirediti priloge in nam je le malo

prostora na razpolaganje, nismo niti zaplenjenega članka mogli nadomestiti z drugim.

— (Volilcem Koperskega in Voloskega okraja) priporočajo se naslednji gospodje kot kandidati za deželni zbor v Poreči:

I. Za Koperski okraj:

G. Vekoslav Spinčič, šolski nadzornik v Kopru.
G. Anton Križanac, veleposestnik v Žavljah.

II. Za Voloski okraj:

G. Slavoj Jenko, trgovec v Podgradu.

— (Trgovinska in obrtna zbornica Kranjska) ima v petek dne 30. t. m. ob 6. uri zvečer v mestni dvorani redno sejo. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnje seje. 2. Poročilo o delovanju. 3. Poročilo člana državno-železničnega sveta gosp. K. Luckmann-a o zadnjih obravnavaх državno-železničnega sveta na Dunaji. 3. Poročilo o vprašanji, ali bi ne bilo dobro izdati ukaz, s katerim bi se vsem, kateri imajo po postavi, izdani dne 23. junija 1881 l. le pravico z žganimi opojnimi tekočinami tržiti, prepovedalo imeti v svojih prodajalnicah žgane opojne pijače v odprtih posodah in ne zapečatenih steklenicah. 5. Poročilo o vprašanji, ali se sme tudi od mlinarjev terjati, da izkažejo sposobnost za pekovsko obrt, če hočejo črni kruh peči. 6. Poročilo o prošnji mestne občine Radovljica za dovolitev živinskih semnjev. 7. Poročilo o prošnji farne občine Prežganje za tri semnje. 8. Poročilo o 8 prošnjah, da bi prositeljem ne bilo treba predložiti dokazov sposobnosti za nastop obrti. 9. Posamični nasveti.

— (Vabilo k izletu „Sokola“ v Mozirje) na Binkoštno nedeljo 1. junija 1884. l., kjer se udeleži slavnosti blagoslovljenja zastave bratskega društva „Savinjskega Sokola“. Red: Sokolovci zbirajo se v dan 31. maja t. l. do 11. ure po noči v čitalnični restavraciji ter odidejo točno ob 1/2 12. uri skupno s zastavo na kolodvor južne železnice, od koder se odpeljejo ob 12. uri in 5 minut s poštanim vlakom v Celje. Priti je v polni društveni opravi s plaidom ali vrhno suknjo v jarmen povito. Strogo je paziti na splošni red in posamezne uredbe odbora, rediteljev ali predtelovadcev. — Kdor želi ostati delj nego dva dneva v Mozirji, vzame naj seboj tudi civilno opravo, da se preobleče, ker drugače ni dovoljeno ostati mu čez ta čas tam, ali kje drugje. — Program slavnosti razposlal se je že mej društvenike in ostane nespremenjen. S poštanim vlakom ob jednom dojde deputacija Tržaškega „Sokola“ in v Zidanem mostu snidemo se z Zagrebškim „Sokolom“, da se zajedno popeljemo v Celje. — Odhod iz Celja na voze ob pol 5. uri zjutraj. V Žavci skupni zajutek v gostilni gosp. Hausenbichlerja. V ponedeljek ob 12. uri opoludne odhod iz Mozirja v Celje, od koder se ob pol 6. uri zvečer odpeljemo z mešanim vlakom v Ljubljano. Bratje Sokoli! Dolžnost naša je, da se navedene slavnosti udeležimo društvu in sami sebi na čast polnoštevilno. V prav obilo udeležbo vabi tedaj najuljudnejše Sokolov odbor.

— (K slavnosti blagoslovljenja zastave „Savinjskega Sokola“ v Mozirje) odpelje se iz Ljubljane v Celje jutri po noči s poštanim vlakom ob 12. uri 20 minut nad 60 članov našega „Sokola“ in 30 pevcev, obe društvi z zastavami. — Te slavnosti udeleži se mimo navedenih društev še mnogo drugih narodnjakov iz Ljubljane. Z istim vlakom dojde tudi Tržaški „Sokol“ z zastavo in deputacija „Slovanskega delalskega podpornega društva“ iz Trsta, dalje Goričani in Notranjci. — Na Zidanem mostu pristopijo bratje Hrvatje in „Hrvatski Sokol“, kateri se tudi udeleži slavnosti v večjem številu in z društveno zastavo.

— (Iz Kamnika) se nam piše: Slavnosti v Mozirji se udeležita društvi „Čitalnica“ in „Lira“. Odhod je v soboto ob 12. uri po noči. V Gornjem Gradu bode ob 5. uri zjutraj zajutek, ob 7. uri odhod v Mozirje. Govori se, da se tudi deputacija požarne brambe slavnosti udeleži. — Društveniki Šišenske Čitalnice peljejo se tudi skozi Kamnik, in sicer ob 9. uri zvečer z zastavo.

— (Pri slavnostni maši v Mozirji) bo pel pevski zbor Celjske Čitalnice sledečo latinsko mašo: Kyrie, Gloria in Credo iz „Missa in honore St. Stanislai“ od Jon. Singenbergerja iz St. Frančiška v Ameriki; Sanctus iz odlikovane maše od Vittá; Benedictus in Agnus dei iz „Missa in Nominis Jesu“ od Koenena. Za Graduale se bo pelo „Jesu dulcis memoria“ od Thielena in Tantum ergo od Vittá.

— (Nemška Ljubljanska omika.) Piše nam prijatelj našega lista: Včeraj zjutraj stal sem proti 9. uri pred prodajalnico g. trgovca Lozarja

